

Βαλκανικά σύμμεικτα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Καθ. Δημήτριος Μαυροσκούφης
Ομότ. Καθ. Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου
Καθ. Ιωάννης Ξυδόπουλος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ

Επικ. Καθ. Ελευθερία Μαντά

*Τεύχος 21
Θεσσαλονίκη
2022*

Σχεδίαση εξωφύλλου: †Κάρολος Τσίζεκ
Διόρθωση κειμένων: Μαρία Τσιτινίδου

© Copyright 2022
by the *Institute for Balkan Studies*, Thessaloniki
All rights reserved.

ISSN (online) 2407-9456

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα *Βαλκανικά Σύμμεικτα* αποτελούν την ελληνόγλωσση περιοδική έκδοση του Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, που στόχο έχει να αναδείξει τη σύγχρονη έρευνα που επιτελείται με επίκεντρο θέματα και προβλήματα που αφορούν τη Χερσονήσο του Αίμου «από φιλολογικής, ιστορικής, εθνολογικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής, κοινωνιολογικής, οικονομικής και πάσης άλλης απόψεως», ενώ επιπλέον επιδιώκει να συμβάλει στη «διαφώτιση της κοινής γνώμης επί των προβλημάτων της Χερσονήσου του Αίμου, προς διαμόρφωση ατμοσφαιράς αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των λαών της για την επίτευξη προσέγγισης και συνεργασίας μεταξύ τους», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Άρθρο 2 του εσωτερικού κανονισμού του Ιδρύματος.

Το παρόν τεύχος περιλαμβάνει δύο μέρη. Στο πρώτο εντάσσονται τα κείμενα των ερευνητών για το έτος 2022, τα οποία εγκρίθηκαν από ομάδα επιστημονικών συνεργατών και καθηγητών πανεπιστημίου. Στο δεύτερο μέρος εντάσσονται επιστημονικά κείμενα που συντάχθηκαν στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Ένα δαιμόνιο για κάθε εποχή: Κατασκευή και πρόσληψη του ελληνικού δαιμονίου στη Νεότερη Ελλάδα», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή Βασίλειο Γούναρη και χρηματοδότηση από το ΕΛΙΔΕΚ.

Η Συντακτική Ομάδα επιθυμεί να εκφράσει τις ευχαριστίες της προς όλους τους επιστήμονες που συμμετέχουν με τα κείμενά τους στην παρούσα έκδοση καθώς και σε όλους όσους λειτούργησαν ως κριτές αναλαμβάνοντας το βάρος της ανάγνωσης και έγκρισης των κειμένων πριν τη δημοσίευσή τους. Η δημοσίευση των κειμένων δεν σημαίνει πως η Συντακτική Ομάδα ενστερνίζεται τις απόψεις των συγγραφέων.

Θεσσαλονίκη,
Ιανουάριος 2022

Η Συντακτική Ομάδα

Δημήτριος Μαυροσκούφης
Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής ΑΠΘ

Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου
Ομότ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΑΠΘ

Ιωάννης Ξυδόπουλος
Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΑΘΑΝΑΗΛ, Ενδυματολογικός κώδικας Βαλκάνιων αγωνιστών του 1821 που συμμετείχαν στην Ελληνική Επανάσταση: Συμβολισμοί–Μηνύματα	7
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΤΣΟΥΡΔΗΣ, Η πληθυσμιακή εικόνα του καζά της Γκιουμουλτζίνας (Gumuljina kazesi) μέσα από την <i>Περιγραφή ιστορική και γεωγραφική υπ' εκκλησιαστικήν έποψιν της θεοσώστου επαρχίας Μαρωνείας</i> (1871): Συγκλίσεις και αποκλίσεις με τις οθωμανικές απογραφές και μελέτες της περιόδου	29
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΔΑΡΑΣ–ΜΑΡΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ, Η παρουσίαση της Ελληνοσερβικής Συνθήκης του 1913 από τη βενιζελική προπαγάνδα	57
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΡΑΒΟΣ, Περί απαλλοτριωμένων αλβανικών κτημάτων μετά το 1923 ή η αυτοχειριαστική επιλογή για μη επίλυση του ζητήματος	89
ΤΑΣΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, «Να πλημμυρίζουν από δουλευτές μας οι αίθουσες της λέσχης». Θεατρικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες στις τοπικές λέσχες του Συλλόγου Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων στη Ρουμανία (1954-1963)	115
ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΧΟΥΡΧΟΥΛΗΣ, Οι ελληνο-σοβιετικές σχέσεις, 1978-1985: Δυνατότητες και όρια συνεργασίας στο πλαίσιο του «Δεύτερου Ψυχρού Πολέμου»	147
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Α. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ, Το «τρίγωνο» των σχέσεων Ελλάδας, Κίνας και βαλκανικών χωρών. Οι βαλκανικές υποθέσεις ως πτυχές των ελληνοκινεζικών επαφών	177

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ένα δαιμόνιο για κάθε εποχή: Κατασκευή και πρόσληψη του ελληνικού δαιμονίου στη Νεότερη Ελλάδα

ΣΩΤΗΡΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Βιογραφίες δαιμόνιων Ελλήνων κατά το 19 ^ο αιώνα: Δημιουργώντας τα πρότυπα της εθνικής προόδου	211
ΤΑΤΙΑΝΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ, Το ελληνικό «δαιμόνιο» ως στερεοτυπικό χαρακτηριστικό στις ρωσικές μεταφράσεις δυτικοευρωπαϊκών κειμένων του 19 ^{ου} αιώνα	243
ΜΑΙΡΗ ΜΙΚΕ, Διαδρομές του δαιμονίου στη νεοελληνική πεζογραφία (περ. 1875-1900)	269

ΒΑΣΙΛΗΣ Α. ΦΟΥΚΑΣ, Όψεις και προσλήψεις του «ελληνικού δαιμονίου» στα σχολικά βιβλία της τελευταίας τάξης του δημοτικού σχολείου (19 ^{ος} αιώνας-Μεταπολίτευση)	287
ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΧΑΣΙΩΤΗΣ, «Το κατ' εξοχήν φυλετικό δαιμόνιό μας»: Εξελικτικές και φυλετικές αντιλήψεις στο έργο του σοσιαλιστή Γεώργιου Σκληρού	317
ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ, Το «δαιμόνιο της φυλής» την εποχή της ανασυγκρότησης και της εξόδου από την υπανάπτυξη, 1945-67	337
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΟΣ, Οι Έλληνες ομογενείς στις ελληνικές ταινίες μυθοπλασίας μεγάλου μήκους από το 1945 μέχρι το 1974	387